

Fran Milčinski

Seminarska naloga pri predmetu slovenščina

1. KAZALO

1. Kazalo	2
2. Uvod.....	3

3. Življenjska pot.....	3
3.1. Šolanje.....	3
3.2. Dela.....	4
4. Življenje po poroki.....	5
5. Ptički brez gnezda.....	5
6. Muhoborci.....	6
7. Butalci.....	6
7.1. Butale in butalci.....	6
7.2. Turki v Butalah.....	6
7.3. Butalci gredo po sol.....	7
7.4. V Butalah sejejo sol.....	7
7.5. Butalski jež.....	7
7.6. Kobilja jajca.....	7
7.7. Kako so butalci širili cerkev.....	7
7.8. Dve poletji in ena zima.....	8
7.9. Kriva vera v Butalah.....	8
7.10. Novi pridigar.....	8
7.11. Kako je krivi veri v Butalah odklenkalo.....	8
7.12. O tepanjskih mrličih.....	8
7.13. O Butalcu v smreki in mački, ki ni marala pipca.....	8
7.14. Kašo pihal.....	9
7.15. Butalski zajec.....	9
7.16. O županu, pastirju in ovcah.....	9
7.17. Razbojnik Cefizelj in občinska blagajna.....	9
7.18. Semenj v Butalah.....	10
7.19. Zgodba o veverici.....	10
7.20. Zaljubljena zgodba županovega sina.....	10
7.21. Še ena z butalskega semenja.....	10
7.22. Historija o posebnem Blagu.....	10
8. Analiza odlomka.....	10
9. Sklep.....	11
10. Glosarček manj znanih besed.....	12
11. Dodatek.....	13
12. Delovni list.....	14
13. Viri in literatura.....	15

2. UVOD

V seminarski nalogi bom predstavila znanega pisatelja humoresk Frana Milčinskega. Zanj sem se odločila, ker smo lansko leto pri Cankarjevem tekmovanju morali prebrati knjigo *Ptički brez gnezda* in se mi je zdela zelo zanimiva saj je predstavil življenje treh dečkov, ki se odločijo za pot v Ameriko, ker jih starši zanemarjajo in se ne menijo zanje.

3. ŽIVLJENSKA POT

Pisatelj Fran Milčinski (s psevdonomom Fridolin Žolna) se je rodil 3. 12. 1867 v Ložu na Notranjskem. Oče je bil Čeh, davkar, služboval je na Brdu, potem v Črnomlju , naposled v Ložu na Notranjskem. Oče se je prvotno pisal Milčinsky; toda domače prebivalstvo ni bilo kos zadnji črki njegovega imena, zato si je spremenil zadnjo črko v imenu tako, da je ustrezala potrebam prebivalstva. Ko je bil Milčinski star 4 leta so se preselili v Ljubljano, v Krakovo , kjer so stanovali 20 let v isti hiši. V življenju so živeli skromno, kjer je opisal nekaj spominov v »Ptičkih brez gnezda«. Njegov oče je bil tih, resen človek , rad jih je imel, le včasih je otrokom očital da premalo molijo. Mati pa je bila dokaj mlajša od očeta, doma je bila iz postavne, ugledne hiše v Lukovici. Bila je dobrosrčna, požrtvovalna in skrbna ter delavna. Tudi za šalo je imela smisel. Po njeni podobi je v »Muhoborcih« naslikal Podržajovo mamico.

3.1. Šolanje

V šolo je začel hoditi k Sv. Jakobu. Ko pa je začel obiskovati 3. razred , je bila zgrajena nova šola na Cojzovi cesti in šolanje je nadaljeval tam. Že v tretjem razredu je opazil da imajo njegove pesmi rime.

Jeseni 1877 so ga vpisali v gimnazijo. Do takrat ni imel večjega zanimanja za knjige, ker pa je bila na gimnaziji tudi knjižnica in muzej je Milčinski začel brati knjige. Že v 2. letniku je prebral Schillerjeve drame v nemščini. Od nekdanj so ga zanimale dramatična dela. V šoli je med tovariši imel kar nekaj ugleda. Iz tega časa si je shranil prve svoje šaljive pesmi hkrati pa je začel zbirati narodne pesmi in napeve. Gimnazijske počitnice je včasih preživel v Lukovici, kjer je bil doma njegov stric. Po maturi leta 1885 je odšel študirat pravo na dunajsko vseučilišče. Preživljal se je s štipendijo in delom stenografa v odvetniških pisarnah ter kot inštruktor. Svoje stvari je v dunajskih letih objavljaval v »Rogaču«. Ta šaljivi list je izhajal v Ljubljani pod uredništvom gospoda Magoliča. Svoje prispevke je v dobrem delu tudi ilustriral. V istem času sta bila objavljena tudi njegova prva dva podlistka. Pisal je samo šaljive stvari.

Po uspešno končanem študiju je do leta 1897 služboval kot sodnik in mladinski sodnik v manjših krajih tedanje Kranjske : v Ljubljani, nadomestoval sodnika v Škofje Loki, Radovljici, Litiji, in na Brdu. Leta 1895 je bil imenovan v Idrijo tam je bilo leno, mehkužno ozračje, zato so ga leta 1897 premestili nazaj v Ljubljano. V sklopu dela za zanemarjene otroke so ga določili tudi za referenta, ki je na prvem kongresu za otroško varstvo leta 1907 na Dunaju poročal o stanju na tem področju na Kranjskem . Leto zatem je zanemarjenim otrokom v pomoč ustanovil Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb, leta 1909 pa je predvsem po njegovi zaslugi začel delovati oddelek, ki je obravnaval »otroško varstvo, mladinsko skrb in pripadajoče kazenske stvari«

V tem času je začel pisati humoristične črtice o problemih in odklonih v življenju uradnikov, politikov, malomeščanov in literatov. V teh delih se je posmehoval političnim spletkam v narodno in socialno razkrojenem trškem življenju in med malomeščani ter jih objavljaval v šaljivem in dnevnem časopisju pod psevdonomom Fridolin Žolna. Izdal jih je tudi v knjigi. Prvi izbor je izdal leta 1909 v knjigi z naslovom Igračke.

3.2. Dela

Omejenosti provincialnega življenja se je kritično posmehnil v »domorodni povesti« Muhoborci(1912). V zbirki črtic Drobiž (1921) karikira pravdarsko strast , modne literarne pojave in birokracijo. Značilnost njegove tematike so humoristične zgodbe iz življenja lastne družine, ki zavzema jedro knjige Gospod Fridolin Žolna in njegova družina (1923). Motive srbskih ljudskih pesmi je uporabil v Zgodbah Kraljeviča Marka

in v satiri Kraljevič Marko, v kateri kritizira komercialnost knjižnih založb. Izbor humoresk je izšel pod naslovom Humoreske in groteske. Humoreske in groteske . humoreske Frana Milčinskega so družbenokritične anekdotične zgodbe, v katerih pisatelj z domiselnimi karakterji ter s situacijsko in jezikovno komiko oblikuje besedila, ki so postala del slovenske ljudske kulture .Teme etičnih prestopkov oblikuje pisatelj v dveh povestih (Zločinci in Mutasti birič), v katerih se je odrekel humorju na račun preproste poučne fabule. Vprašanje nezakonskih otrok (Gospodična Mici) in mladoletnega prestopništva (Ptički brez gnezda) je Milčinskega vznemirjalo kot pisatelja in sodnika.

V mladinskih pripovedih je Milčinski uporabil mnoge prvine ljudskih pesmi, katerih teme je združeval, variiral in prilagajal svoji pripovedni, vzgojni in humoristični nagnjenosti. Pregovore in primere, tridelnost zgradbe oziroma pripovednega stopnjevanja, ljudsko fantazijo in preprosto ljudsko čustvovanje dopolni z ustreznim koncem in humorjem v Pravljičah (1911), med katerimi so Desetnica, Trdoglav in Marjetica , Krivični mlinar, Omer in Omerka , Mlada Breda. V sklop po ljudskih motivih napisanih mladinskih pripovedi sodi tudi fantastična grozljivka Tolovaj Mataj v kateri nastopajo zelen možiček , Lucifer in pijani kmet, ki ponevedoma zastavi svojega še nerojenega sina. Ta se kasneje kot duhovnik sam na zvit način reši pekla. Tudi pravljica Sojenice in cigan je grozljivka, v kateri sojenice ciganskemu novorojencu izrečejo dvoumno prerokbo, hkrati pa se razvija vzporedna zgodba o dečku in deklici, ki pobegneta mačehi in na svoji poti v svet doživita srečanje z razbojniki, ki deklico razkosajo (reši jo lisica s kačjo mastjo), živali in otroka nato rešijo žalostno kraljično iz rok sedmoglavega zmaja a nesreč s tem še ni konec: cigan odseka dečku glavo, da se lahko predstavi kot rešitelj in postane kralj. A dobri junaki dokažejo svojo identiteto in cigan je »povišan« na vislice, s čimer je prerokba izpolnjena v negativnem pomenu besede. Za pravljice so značilni motivi kaznovanja in reševanja, stalna števila, fraze, refreni ,personifikacije, tipične osebe...med dramskimi besedili Frana Milčinskega je od veseloiger (Brat Sokol , Cigani), ljudskofantastične igre Volkašin in romantične enodejanke Kjer ljubezen, tam Bog, pomembnejša dramatizacija Valjavčevega Patirja - mladinska pravljичna igra s petjem Mogočni prstan.

Zelo znane so njegove Zgodbe o Butalcih prebivalstvo, prebivalcih Butal, ki jim ne manjka nič razen pameti.

4. ŽIVLJENJE PO POROKI

Fran Milčinski se je poročil leta 1910. Svojo družino si je ustvaril z Marijo Krejči, ki je bila kar 13 let mlajša od Frana. Rodili so se mu štirje otroci:hčerka Breda in sinovi Lev, Janez in najmlajši Frane. Slednji ki ga bolj poznamo pod psevdonimom Ježek, je prav tako kakor oče pisal humoreske. Napisal je tudi vsem otrokom poznano lutkovno igrico Zvezdica zaspanka. Druga dva sinova, Lev in Janez sta postala pomembna in svetovno priznana strokovnjaka na drugih, neliterarnih področjih. Hči Breda pa je postala slavistka .

Milčinski je bil 3. novembra 1918 pozvan na novo ustanovljeno višje deželno sodišče v Ljubljani kot svetnik. Dne 30,1,1920 pa je bil imenovan za svetnika v Zagrebu. Leta 1925 se je po doseženih letih dal upokojiti, a je postal v Ljubljani odvetnik. Od jeseni 1928 naprej je sodeloval v ljubljanskem radiu kot pripovedovalec, in sicer za mladino in tiste, ki so radi slišali kašno šalo. Slovensko slovstvo je v njegovih letih spremljal z vsesplošnim zanimanjem. Izmed svetovnih pisateljev sta mu bila najbolj všeč Dickens in Dostojevski.

Leta 1932 je Fran Milčinski umrl.

5. PTIČKI BREZ GNEZDA

V ptičkih brez gnezda spremljamo usodo Stanka, Milančka in Tončka- treh fantičev, ki predstavljajo najpomembnejše tipe zanemarjenih otrok, s kakršnimi se je Milčinski ukvarjal v svoji sodni praksi. Stanko Kucmur je otrok, katerega oče je pijanec, tat in slepar in s svojim zgledom v pogubo zavaja tudi otroka. Piričev Tonček je deček, ki sra ga starša zaradi pehanja za denar dala v rejo. Ko ga je kot desetletnega starši vzamejo nazaj, se deček nikakor ne more navaditi na dom. Jerajev Milan pa izhaja iz malomeščanske narodnjaške družine, ki se utaplja v nepomembnem delu »za narodov blagor« in ob tem pozablja, da je vzgojo narodov treba začeti v lastnem gnezdu. Otroci skupaj pobegnejo, se odločijo za pot v Ameriko, a po zapletenih dogodivščinah se vse srečno razplete, ko starši spremenijo odnos do svojih otrok. Povest Ptički brez gnezda z realno prikazanim življenjem mladih fantov ter z živahnim potekom dogajanja predstavlja predhodnico sodobnih avanturističnih pripovedi za mladino. V mladinskih pripovedih je Milčinski uporabil mnoge prvine ljudskih pesmi, katerih teme je združeval, variiral in prilagajal svoji pripovedni, vzgojni in humoristični nagnjenosti.

»Snov za ptičke brez gnezda je avtor črpal iz svojega dolgoletnega sodnega dela, predvsem od leta 1905 dalje, ko je delal kot mladinski in varstveni sodnik v Ljubljani. V tem času je videl na stotine zapuščenih otrok. Skušal jim je pomagati, da bi spet našli pravo pot in na njej ostali. Vse te usode, s katerimi se je srečeval v življenju je Milčinski spletel v povest. Knjigo bi lahko označili tako za mladinsko in vzgojno povest.« Ljubica Karim Radošek

6. MUHOBORCI

Prebivalci slavnega trga Muhobor so ponosni, narodnozavedni ljudje, ki se radi držijo svojih ustaljenih poti. Ponosnemu Muhoborcu nič ne prinese toliko veselja kot to, če v kozji rog užene sosednjega Lučana ali Lučanko. V kratkih zgodbah o Muhoborcih je Milčinski nazorno prikazal tiste dele slovenskega nacionalnega značaja, ki so največkrat izpostavljeni smešenju, pa v njih pravzaprav niti ni toliko smešnega.

Muhobor je majhen trg, njegovim prebivalcem pa ne zmanjka ne dela ne dogodivščin, saj se nadvse radi vpletajo v življenje svojih sosedov in drugih, ki se (bolj ali manj) slučajno znajdejo v Muhoboru. Milčinski v desetih zgodbah prikaže like, ki so po svojih potezah morda nekoliko cankarjanski, vendar pa jih prek humorja približa vsem bralcem. Tako lahko preberemo zgodbe tudi o tem, kako so se Muhoborci borili za to, da bi dobili sodnijo, zakaj so v enem večeru vložili trinajst tožb in kakšen odnos sta imela veteranska pravdarja Civha in Smerajc.

7. BUTALCI

7.1. Butale in Butalci

Tri ure hoda za pustno nedeljo leži vas Butale. Prvi, ki se je naselil v vas Butale je bil Kozmijan Buta. Z glavo je butal, kakor kozel in je marsikomu nalomil rebra. Imel je obilno družino.

Pri Gregorju Copatku sta prespala zvezdogleda. Imel je kravo, ki je postala dvorna pratkarica pri carju, ker je pravilno napovedal vreme, ker krave ni bilo domov.

Izmed občinskih mož, so izbrali za župana tistega, v katero brado je šla uš Šprinca Marogla.

Tepanjčani, hribovci, so ob nedeljah prihajali v Butale po bel kruh. Ti so spravljali v svet zgodbe o Butalcih.

V Butalah je razsajala tudi kuga krive vere.

Imeli so žepno uro iz repe.

Ko je prišel v Butale car so ga sprejeli z brizgalnico.

Mlajši rod je šel korajžno po svetu. Naselili so se ob Dravi, Muri in vse do morja.

7.2. Turki v Butalah

Turki so strašili po deželi. Jemali so živino in mladino. Butalci pa so bili ponosni na svojo živino. Sklenili so, da se brez boja ne predajo Turkom. Napisali so tablo: «Najstrože prepovedana pot!» Ponoči so postavili stražo. Butalec je stražil s sulico ali helebardo. Ker ga je močno zavilo v trebuhu je počepnil v robidovje in močno zatulil in začel klicati na pomoč.

Butalci so ugotovili, da ponoči ni časa za posvet in sklepe. Pobegnili so v hrib. Podnevi ni bilo ne duha ne sluha od Turkov. Ugotovili so, da je napis dober, robide pa bodo posekali in požgali.

7.3. Butalci grede po sol

V Butalah je zmanjkalo soli. Z osedlanimi konji so odšli po sol v svet. Marel niso vzeli s seboj, češ, da se rade izgubijo. V mestu Solimuri so kupili sol. Namesto v krčmo so zavili v brivnico. Vsi obriti in postrizeni se niso več spoznali med seboj. Med potjo domov so si skuhal polento. Ker niso imeli in dobili soli, jim neslana polenta ni teknila. Ko pa so že osedlali konje in so zagledali vreče soli, so se spomnili, da jo tvorijo.

Ker pa so bili spremenjen ega videza, so se bali, da jih doma ne bodo spoznali. Vsak je pred svojimi vrati potrkal in vprašal, če je gospodar doma. Oddahnili so se, ker so vsi povedali, da je gospodar šel po sol. Tako so vedeli, da so pravi.

7.4. V Butalah sejejo sol

Da Butalcem ne bi bilo treba soli kupovati tako daleč, so se odločili, da jo posejejo. Spomladi so jo posejali okrog hiš, tako kot peteršilj in drobnjak. Kmalu je pognalo zelenje in obetali so si dobro letino. Namesto soli pa so zrastle le koprive. Koprive so dejali na jezik. Ko jih je spekle so dejali, da je že zdaj ostra, kako bo šele slana, ko bo dozorela.

7.5. Butalski jež

V Butalah so vsako leto ob svetem Martinu zaklali pitanega ježa. Mast in meso so mastno prodali. Dobiček so porabili za vse cerkvene potrebe. Ježa so klali v koritu. Ko so korito umivali, so vse Butale imele mastno juho, kost so shranili do pusta in so si jo gospodinje sposojale, da so kuhale ričet. Mast so shranili v zvoniku. Ker je bila pretežka je porušila kor.

Še dobro, da je mežnar pustil pajčevino, da se je mast vanjo ujela.

7.6. Kobilja jajca

Butalec je šel v sosednje mesto na semenj. Kmetje so prodajali buče. Butalec vpraša kmeta: «Kakšna so to jabolka? Kolikšno je drevo?» Kmet je mislil, da se heca. Pove mu, da so to kobilja jajca. Butalec pa se takoj razveseli in reče, da v

Butalah še nimajo konj. Kupi par. Kmet mu še pove, da jih mora doma zakopati v gnoj za štiri tedne.

Med potjo domov se ena buča Butalcu izvali iz rok in se razleti. Prestrašen zajec skoči iz grma. Butalec misli, da je iz buče skočilo žrebe. Kliče ga naj ga počaka, saj ga je plačal. Misli si je:« Tako majceno, uhato in hrabro žrebe, kakšno šele bo ko bo zraslo!«

Doma zakoplje bučo v gnoj. Buča je zgnila. Butalec je rekel:« Tisti, ki se je zvalil mi je ušel, ta, ki sem ga prinesel domov, pa je bil klopotec!«

7.7. Kako so Butalci širili cerkev

Ker so imeli v Butalah pretesno cerkev, vsi niso mogli k maši. Tisti zunaj so imeli slabo vest. Navozili so dobrega gnoja vse do oken cerkve. Sonce in dež sta naredila svoje. Cerkev je rasla iz gnoja. Da so cerkev še raztegnili, so si slekli suknjiče in jih položili ob zid. S hrbti so se upirali v zid. Ko so odšli pogledat, koliko se je zid že raztegnil, jim je tat pobral vse suknjiče.

Rekli so: »Po sreči je šlo, zdaj bomo vsi lahko sedeli v cerkvi.«

7.8. Dve poletji in ena zima

Butalci so odšli k poglavarju in mu povedali, da je časa za pašo premalo, da je zima predolga, da je premalo krme za živali, da jo zmanjka že spomladi.

7.9. Kriva vera v Butalah

V Butale je iz Tepanj prišla kuga krive vere. Raznašal jo je pridigar s pomočjo mežnarja.

Govorila sta, da je Sveti Lovrenc vrgel Brdavsa, v cerkvi je umrl romar, ki je stopil na desko, ki je prevrnila svetega Lovrenca nanj, ko so obnavljali cerkev. Ženica je po kolenih hodila okrog cerkve. V krčmi si je žganje polivala na kruh. Postala je pijana. Ko je šla iz krčme, se ji je cerkev vrtela okrog oči. Mislila je, da je čudeš, ker gre cerkev okrog nje.

Pridigar je naročil mežnarju, naj spusti bika v županov oves. Pri maši je nato pridigal, da je bik v ovesu. Ker je bil res, so Butalci mislili, da je sveti mož, ki vidi čez zid cerkve.

7.10. Novi pridigar

V Butalah je zbolel pridigar. Odločili so se, da bo vsako nedeljo iz vsake hiše drug pridigar.

Ko je bil na vrsti gospodar ene hiše, ki je bil tudi bolan, je poslal pridigat svojega svinjarja.

Svinjar je stal na prižnici in pridigal:«Vi!» To je ponavljal in ponavljal, kazal na moške in ženske. Na koncu pa je spet rekel:«Vi, vi,vi, vsi skupaj ste svinje in prašiči!»

Bil je vesel, da je dobro odpridigal.

7.11. Kako je krivi veri v Butalah odklenkalo

Mežnar je pridigarju kradel smetano. V cerkvi je z žlico mazal kip svetega Antona, eno žlico pa je privoščil sebi. Za seboj je pustil sledi. Pridigar je obdolžil mežnarja. Ta mu je pokazal sledi po cerkvi, ki so vodile do kipa. Pridigar ga je spregledal in ga je hotel udariti. Zadel je kip. Padel je po tleh in se sesul v prah. Ker je bil naslednji dan praznik, sta poprosila čevljarja, da bi stal kot kip v oltarju. Čevljar je bil podoben kipu. Romarji so hoteli od svetnika Antona vse najboljše, zato jim je pridigar rekel, naj ne bodo preveč zahtevni, da jim ne bo ušel.

Ker pa so prižigali ob kipu sveče in so čevljarja pekle noge je zbežal iz cerkve. Romarji so mislili, da je to čudež. Odvrigel je sandale in odšel domov. Butalci so ugotovili, da če svetnik beži iz cerkve, vera ni prava.

7.12. O tepanjskih mrličih

Butalec je šel Tepanjce . Ogledal si je cerkev in zmolil za tepanjske falote, ki so tam pokopani. Slišal ga je mežnar in mu vrgel kamen. Ker Butalec ni videl nikogar si je mislil, da so mu kamen vrgli falotje. Rekel je:« Falotje tudi po smrti ostanejo falotje.»

7.13. O Butalcu v smreki in mački, ki ni marala pipca

Butalci so sekali smreko. Ker so bile bile gosto posejane, so se z vejami ujele za druge. Nekdo se je spomnil, da bi prej posekal veje. Ko je to naredil je ugotovil, da ne more več dol. Na mačkin vrat so navezali vrv in jo prosili, naj spleza na vrh smreke. Ona pa ni hotela. Z nožem je mahal in ji klical, da ima klobaso. Mačka se je noža ustrašila in zbežala. Smreko so posekali, Butalec je padel na druge veje, se malo popraskal, a preživel. Vse je bilo zelo sram.

7.14. Kašo pihal

Iz daljne poti se je vrnil Butalec. Prinesel je proso, ki ga v Butalah še niso poznali. Skuhali so kašo in še vročo jedli vsak po eno žlico. Vsi so imeli opečena usta. Ko so kašo sejali in je vzklila, so jo pihali, da ne bo tako vroča. Tepanjčanu niso pustili pihati kaše, ker je bila njihova.

7.15. Butalski zajec

Butalcu se je sanjalo o zajcu, kako je deteljo. Določili so, da mu policaj prepove jesti deteljo in mu pove, da se mora v štirinajstih dneh vrniti v gozd. V štirinajstih dneh je detelja že precej zrasla. Zajca se ni več videlo. Bili so zelo zadovoljni. Česar se ne vidi je prav, da ni,«so rekli».

7.16. O županu, pastirju in ovcah

Županov pastir je pasel devetnajst ovac. Ena mu zmanjka. Župan ga vpraša, kam je dal eno ovco. Ker vsak vstraja pri svojem številu ovac, pokličeta šestnajst mož in policaja. Vsak naj bi zgrabil svojo ovco in če jo bo imel, jih bo devetnajst, drugače pa ne. Policaj je ostal brez ovce. Osemnajst jih je, »reče župan.« Pastir pa pravi, da jih je devetnajst. Kriv je policaj, ki pravi čas ni zagrabil ovce.

7.17. Razbojnik Cefizelj in občinska blagajna

Razbojnik Cefizelj je pri peku kupoval koruzne hlebčke. Ko mu je zmanjkalo denarja je vlomil v občinsko blagajno. Pustil je potrdilo, da je vzel denar. Pri peku je stiopil na blagajno in plačal hlebček. Pek mu je vrnil več denarja kot ga je dobil. Policaju je povedal, da je Cefizelj ukradel blagajno. Ker je imel policaj ključ od blagajne za vratom, mu ni verjel. Župan je dal ukaz policaju, da ulovi razbojnika. Policaj ga je ulovil in klical župana, da naj hitro pride. Župan je imel ravno kosilo in rekel, naj ga pripelje po kosilu. Policaj pa je prosil Cefizlja naj ga spusti in mu obljubil tolar.

Cefizelj mu je rekel, naj ga nese v blagajno, da ne bo suha. Pa še sam je dal groš zraven.

7.18. Semenj v Butalah

Ker so imeli Tepanjčani vsako leto Mihaelov semenj so ga dobili tudi v Butalah. Zmenili so se, da bo vsak nekaj prinesel od doma. Tepanjčan je vprašal kmeta za koliko proda kravo. Kmet mu je odgovoril, da ta ni na prodaj, da je le za semenj. Tiste doma pa ima na prodaj.

7.19. Zgodba o veverici

Butalca sta sekala v gozdu, ko zagledata veverico. Poskušata jo uloviti, da jo bosta imela za malico. Prvi se vrne poškodovan, drugi pa krvav okrog ust. Prvi se razjezi, prisoli drugemu zaušnico in reče:«Požeruh! Si pojedel kar surovo, sram te bodi ! Da ne bo malica brez soli.»

7.20. Zaljubljena zgodba županovega sina

Butalski župan je imel sina Jakoba. Ob nedeljah je hodil v Tepanje pokušat kruh. Hodil je mimo graščine, kjer je sedela mlada grofica. Zaljubil se je. Po njej je hrepenel sedem let. Osmo leto jo je srečal in ji razodel ljubezen. Ona ga je spodila. Razočaran si je mislil:«Zakaj sem ji to povedal, pa bi lahko hrepenel za njo še sedem let.»

7.21. Še ena z butalskega semnja

Butalec se odloči, da proda osla. Prvi kupec mu reče, da bi osel lahko imel krajši rep. Zato ga Butalec odreže in spravi v žep. Drugi kupec mu pohvali osla. Škoda, da nima repa,«mu reče.»

Butalec iz žepa potegne rep in mu pravi, da zaradi tega že ne sme propasti kupčija.

7.22. Historija o posebnem blagu

V Butalah je kislo mleko nebeški blagor. Ko so pri županu mlatili, so dobili za kosilo kislo mleko. Ker ga je bilo premalo, mu je mati dodala vodo, ki jo je nalila pri mlinu. Bila je čisto bela. Ko je skodelo postavila na mizo, je rekla:«Bog žegnaj!» Mlatiči pa so ji povedali, da niso tako gosposki, da bi vodo jedli z žlicami. Odšli so drugam.

8. ANALIZA ODLOMKA

Odlomek iz knjige Ptički brez gnezda:

Drugače je bila v najlepših letih in polna življenja. Govoriti je znala, kakor bi sadila rožice, pisma pisati lepa, da je človeka kar grabilo pri srcu, in izučena je bila v umetnostnem vezenju. Pa se je rajši preživljala ob tem, da je polagala kvarte, dajala svete v tajnih stvareh in pisala prelepa pisma.

...

»Kratka Marjanica«, to ubogo, pohabljenno bitje, je imela namreč dete, živo, rodno, šest mesecev staro dete. Bila je omožena in imela moža, bil je dvakrat tako velik kakor ona le da že leto dni ni več vedela, kje je.

Prinesle so ji ga kvarte, vzela ga je za noč. Vedeževalka je bila, znana daleč

naokrog, pa je še sebi polagala kvarte in se je zgodilo, da so ji trikrat zapored pokazale moža. Česar si človek želi, rad verjame, pa si je tudi kratka Marjanca vtepla v glavo, da ji je namenjena zakonska sreča. In ker pričakovani mož ni sam prišel, je priskočila usodi na pomoč in dala v liste ženitno ponudbo, kjer je skromno molčala o svoji telesni lepoti, zato je poudarjala ugodne gmotne razmere. Res se je oglasil zidar, z Ogrskega je bil in mnogo zoprnega je moral pretrpeti, da se je ni ustrašil. Slovensko je znal prav malo, izpraševal jo je po hranilnih knjižicah, ona mu je odgovarjala o ljubezni in sta mislila, da se razumeta in sta hitela s poroko...

Poosebitve:

» pa je še sebi polagala kvarte in se je zgodilo, da so ji trikrat zapored pokazale moža.«
»prinesle so ji ga kvarte, vzela ga je noč«

Primeri :

»Govoriti je znala, kakor bi sadila rožice«

Ukrasni pridevki:

»pohabljeno bitje«

Zaznamovane besede:

»kvarte« (karte)

Besedne zveze:

Besedna zveza »da je človeka kar grabilo pri srcu« pomeni, da je človeka, ki je bral njena pisma, besedilo zelo prevzelo.

9. SKLEP

Njegovo pripovedništvo je v literarni zgodovini bolj cenjeno, dramatika pa zaradi vezanosti na takratne razmere manj. Čeprav se je Milčinski rodil v času realizma in naturalizma (1830-1870/1880) in ustvarjal v času moderne ali nove romantike, ni izrazil predstavnika ne ene ne druge literarne smeri. Zanj najbolj ustreza žanrska oznaka, da je humoristični pisatelj. Fran Milčinski je bil zelo produktiven pisatelj in dramatik, poleg tega je publiko osvojil tudi z radiom ter bil prva slovenska radijska osebnost.

Pri prebiranju njegovih del sem se pri kakšnih odlomkih do dobra nasmejala. Zanimivo se mi zdi, da so se ljudje tudi v času, ko je živel Fran Milčinski znali zabavati in pripovedovati smešne zgodbe.

10. GLOSARČEK MANJ ZNANIH BESED

Psevdonim – ime in priimek, ki ga uporabljajo zlasti avtorji, pisatelji, da prekrijejo svoje pravo ime ; izmišljeno, skrivnostno ime

Vseučilišče - univerza

Podlistek - prozni sestavek v časopisu, navadno v več nadaljevanjih

Provincialnost- stanje, za katerega je značilna neustvarjalnost, moralna in nazorska ozkost

Identiteta - skladnost, ujemanje podatkov z resničnimi dejstvi, znaki, istovetnost

Enodejanka - igra v enem dejanju

Avanturistična pripoved - pustolovska pripoved

11. DODATKI

12. DELOVNI LIST

1. Kje in kdaj se je rodil Fran Milčinski?
2. Kje je objavljajal svoje stvari ?
3. Kje vse je služboval ?

4. Naštej nekaj njegovih del ?

5. Kakšen oddelek je ustanovil za otroke ?

6. Kateri trije so bili njegovi najljubši pisatelji ?

7. Kdaj je umrl ?

13. VIRI IN LETERATURA

- http://www.sanje.si/knj_avtorji.php?avtorId=108 , 10.05.2007 (internet)
- www.rtv slo.si Knjižna polica, 2. maj 2005 13:35 , 10.05.2007, (internet)
- [Dolga humoristična proza za "čas kratenje Slovencom"](#) ,10.05.2007 (internet)
- <http://www.ijs.si/lit/mici.html-l2> , 10.05.2007 (internet)
- www.dijaski.net , 10.05.2007 (internet)
- www.vijavaja.com ,10.05.2007 (internet)
- Ptički brez gnezda ,Fran Milčinski ,založba Karantanija , 2005 (knjiga)
- Butalci, Fran Milčinski, založba Mladinska knjiga, 1961 (knjiga)
- Tekmovanje za Cankarjevo priznanje –gradivo leto 2005/2006

